

Grafik tasarım 21. yüzyılın iletişim ihtiyaçlarına cevap verirken yeni bir tanıma ihtiyaç duyuyor mu? Başta Princeton, Cambridge ve UCLA olmak üzere birçok üniversitede mimarlık, grafik tasarım ve şehir tasarımı konularında ders veren, kendini de bir bilgi mimarı olarak tanımlayan Richard Saul Wurman'a sorarsanız, evet: Bilgi Mimarlığı. Kendi iletişim prensiplerini merak, cehalet ve kabiliyetsizlikten yola çıkarak biçimlendiren Wurman'a göre, giderek daha karmaşık bir hal alan bilgiyi düzenleyecek, açıklık ve anlam kazandıracak, bunu yaparken yaratıcılıktan taviz vermeyecek bilgi mimarları geliyor!

Gerçek yıkım veya yıkım algılaması, yaratıcı değişimi körükler.

Richard Saul Wurman ve Bilgi Mimarlığı

Design Dialogues

Steven Heller - Elinor Pettit

Yaklaşık 20 yıl önce görsel iletişim alanındaki boşluğu tanımlamak için "bilgi mimarlığı" diye bir kavram geliştirdin. Bugün sana ne ifade ediyor?

Bu kavramı ilk defa 1976 yılında, Amerikan Mimarlar Enstitüsü Konferansı'nın ulusal başkanıyken kullandım. Bütün konferans bilgi mimarlığı üzerineydi.

O sırada bilgi mimarlığını nasıl tanımlıyordun?

Karmaşık olanı basitleştirme becerisi ve üslup yerine anlamaya önem vermek. Bugün buna yoğunlaşan insanlar var. Kartvizitlerinde 'grafik tasarımcı' yerine 'bilgi mimarı' tanımını kullanan birçok insan tanıyorum. Ama temelde hâlâ bir boşluk var. AIGA (Amerikan Grafik Sanatçılar Enstitüsü) tarafından el üstünde tutulan, mesleğimizin altın ödüllü kahramanları; hâlâ üslupçu olanlar.

Asıl fark burada mı?

Yol ayrımı burada; bir şeyi iyi göstermekle iyi yapmak arasında.

İkisi buluşamazlar mı?

Tabii ki buluşabilirler. Doğru bir şey yapıp hoş görünmesini de sağlayabilirsin. Ama sadece hoş, farklı, stilize bir şeyle yola çıkıp, sonunda nasıl olsa anlaşılacağını varsayamazsın. Benim temel vurgum anlama üzerine. Bence iletişimciler olarak asıl görevimiz bilgiyi anlaşılır kılmak... Bunu sahiden, üstelik yaratıcı bir şekilde yapabilirsek sonuç aynı zamanda hoş da görünür!

O zaman "biçim işlevden sonra gelir" konusuna mı dönüyoruz?

Biçim icraatten sonra gelir. İşlev bağırsakları boşaltmaktır. İcraat ise sindirimin sahnelendiği tiyatro sanatıdır.

Bu çok çarpıcı bir benzetme. Geçtiğimiz 10 yıl içinde, grafik tasarımcının rolü nasıl değişti?

Bu ufak kitle yüzeyden içeriğe geçti. Benim 22 yıl önce tahmin ettiğim şeyin farkına vardılar; asıl işin, faaliyet alanlarının bu olduğuna, bunun da daha asil ve yaratıcı bir şey olduğuna. Gerisi sahiden moda. David Carson moda. O Armani. Hatta Armani bile değil. Versace. Bence bu palavra. Bugün var, yarın yok. Moda dergilerini ve defileleri ne kadar sıkıcı

bulduğumu anlatamam. O kadar sığ buluyorum ki, bakamıyorum.

Tarihsel bir açıdan, sence bilgi mimarlığı hareketinin öncüsü kim/ne?

Beck'in Londra metrosu haritası. Bu grafik tasarım örneği, büyük kitlelere bir şey iletme ve anlaşılır kılma isteğini barındırıyordu. Üstelik çok da hoş.

Peki İsviçre ekolü hakkında ne düşünüyorsun? O üslup muydu, yoksa iletişim miydi?

Bir biçimleme ve düzenlemeydi. Derin bir anlama yolu değildi. Esas amacı da bu değildi. Bu harekete dahil olan, harika piktogramlar tasarlayan insanlar vardı. Peki bu iletişim mi?

Evet, anlamaya yardımcı oluyorlar. Ama bu çay ikram etmek gibi; bütün bir yemek değil. İyi olduklarını düşünüyorum. Ama bir yaşam biçimi değil, bir terbiye biçimiydi.

Piktogramlarla bir sorunun mu var?

Kötü olduklarını düşünmüyorum. Seçici olmaya da çalışmıyorum. Bir bilgi mimarı için yapması ve kullanması hoş şeyler; fakat geniş tanımıyla bilgi mimarlığı değil. Çok güzel piktogramlar var; örneğin olimpiyatlar için tasarlananlar. Açıklık getiriyorlar. Seçim yapmanızı kolaylaştırıyorlar. Bir tür sözlük gibi. Sadece her seferinde baştan yapılmalarına bir anlam veremiyorum.

Sanırım grafik tasarımın doğasında bu var; farklılık ve yenilik birer erdem, var olan işlevinden bir şey yitirmedeği halde.

Umarım bilgi mimarlığı sadece grafik tasarım değildir. Örneğin TED konferansı bilgi mimarlığı; çünkü onu gerçek zaman ve mekânda bir şeyi anlamının yarattığı endişeyi ortadan kaldıracak şekilde tasarlıyorum. Bu tamamıyla bilgi mimarlığı. İyi seçilmiş kelimeler, kelimelerle görseller arasında kurulmuş uygun bir ilişki bilgi mimarlığıdır.

Anlama endişesinin tedavisi nedir?

"Bilgi" öğrenmek istediğiniz veya size gereken şeyi vermediği zaman, hastalık başlar. Bilgi dediğimiz çoğu şey aslında bilgi değil. Bir bilgi patlaması olmadı; bilgisizliğin patlaması oldu.

Bir bilgi verme işlevi olmadığı zaman, geriye anlamsız şeyler kalıyor. Tedavisi ise iyi bilgi mimarlığı.

Bilgisizlik aslında yanlış bilgilendirme mi?

İkisi farklı şeyler. Örneğin elinizde kesin sayılar olabilir; ama onlara bir anlam veremezsiniz. Bu yanlış bilgilendirme değildir. Veridir. Çok fazla miktarda veriye maruz kalıyoruz. İnsanlar buna bilgi dedikleri için, anlamamız gerektiğini sanıyoruz. Hepimizin masasına sayfalarca çıkış geliyor; eğer siz büyük bir şirkette yöneticiyseniz, birilerinin anladığını varsayarak bu 'bilgi'yi üreten departmana bütçenizden daha fazla para ayırıyorsunuz. Gerçek şu ki kimse bunları anlamıyor ve kullanmıyor.

Kimler bilgi mimarı olmalı?

Anlama konusunda tutkulu olan herkes, yani bence sağlıklı olan herkes. Dünyanın her yerinden, bir şekilde benim adımla öğrenen insanlardan e-posta mesajları alıyorum. Bilgi mimarı olmak istiyorlar ve bir okul, kitap veya kurs önermemi istiyorlar.

Daha önce grafik tasarımın bir yol ayrımında olduğunu söyledin. Sözü ettiğin dünyada bir grafik tasarımcı nasıl bir rol üstlenebileceğini bilmediği zaman kolay yolu seçiyor, bu da üsluplaştırma oluyor. Yani moda.

Şunu anlamaları gerek, moda hakikaten çok kolay. Buna rağmen toplum moda olanı yapan insanları yüceltiyor.

Son 10 yılda, mecralarda yer alan bilgide, hesapların üstünde bir artış oldu. Bu yeni mecralar dünyasında bilgi mimarının rolü nedir? Burada internet ve diğer elektronik ortamların yaygınlığını senin bile öngöremediğini söyleyebilir miyiz?

İnterneti kesinlikle bilmiyordum. Patlamayı ve iletişimin gücünü tahmin ettim; ama bugün geldiği noktayı tahmin edemezdim. 15 yıl önce yaptığım konuşmalarda "Gelecek burada olacak, anlamıyor musunuz?" dediğimi hatırlıyorum. "Bilgi mimarlığı diploması alın; dikkatinizi buna verin. Konu güzel bir harita yapmak değil, işleyen güzel bir harita yapmak," diyerek okul okul dolaşım. Bunu Art Center'da da söyledim, RISD'de de... Kimsenin umurunda değildi.

Bilgi yönetimi tasarımcının geleceği son nokta mı, yoksa ufukta başka bir şey görünüyor mu? Başka bir deyişle grafik tasarımı teğet mi geçeceğiz?

Bence anlama sanatı her zaman son nokta olacak. Kelimelerin icadından bu yana bu sanatın değiştiğine inanmıyorum. Neden değişsin ki? Uyarlılığın amacı bilgiyi anlaşılır kılmaktır; kelimelerle, şarkılarla, resimler ve sayılarla.

Peki grafik tasarımcının amacı bu mu olacak, olmalı mıdır?

Bence grafik tasarımcılar olmayacak. Bence bilgi mimarları olacak! Kelimelerden, resimlerden, sayılardan ve bunları iletecek teknolojiden anlayan insanlar olacak. Şu anda kimse bunun eğitimini almıyor.

Sence kim veya ne yolu gösteriyor ve neden?

Başarısızlık her zaman yolu gösterir. Çoğu grafiğin işlemediği gerçeği, iletişimi anlama ihtiyacını beraberinde getiriyor. İnternet sayfaları işlemiyor, televizyon haber programları işlemiyor... Sayıları arttıkça ne kadar başarısız oldukları iyice ortaya çıkıyor. Gerçek yıkım veya yıkım algılaması, yaratıcı değişimi körükler.

Her şeyi en basite indirgemekten mi söz ediyoruz?

Hayır, sadece bir şeyi nasıl bulacağımıza karar vermekten. Bir yolculuğa nasıl çıkarsınız? İnsanlara yolculuğa çıkma donanımını nasıl verirsiniz? Şu anda arabama atlayıp California'ya gitmek istiyorum. Birçok farklı yoldan gidebilirim. Hızlı yoldan. Manzaralı yoldan. Üstü açık bir arabam olduğu için en eğlenceli yoldan. En iyi müzelerin olduğu yoldan. Ya da durup kamp yapabileceğim yoldan. Hava koşulları yüzünden belli bir yoldan gitmem gerekebilir. Veya bir yemek meraklısı olarak farklı tatlar deneyebileceğim yoldan. Birçok farklı yoldan gidebilirim. Doğru mu? Hepsi de farklı bir yolculuk olur. Ama buna donanımlı olurum; çünkü arabam var, harita kullanmasını biliyorum; nasıl gitmek istediğime karar verip, oraya nasıl varacağımı incelerim.

Bir anlamda bilgi mimarlığı sana karar verme kabiliyeti mi kazandırıyor?

Hayır. Ne şekilde yapmak istediğime karar vermem için beni donatıyor.

Ama yolculuğu herhangi bir şekilde yapabilirsin.

Çok iyi bir internet sayfasından söz ediyorsak, görünen sayfanın arkasındaki şeylerin içinde de yolunu bulabilirsin. Söylemeye çalıştığım bu.

TED konferanslarının internet ve CD'lerin elektronik varlığı üzerindeki etkileri ne oldu?

Bunu katılanlara sormayı tercih ederim.

Bütün katkılarından sonra, nasıl etkileri olmasını isterdin?

Her seferinde benim tahminlerimden çok daha fazlası çıkıyor ortaya. Bu toplantıların gücünü veya başarısını planlamadım. Tam olarak anladığımı da sanmıyorum. Genelde çok küstahımdır; ama bu konuda değilim; çünkü sürekli sürprizlerle karşılaşıyorum.

Amaçladığımın çok ötesinde bir olaya dönüştü. İnsanlar yeni fikirler, projeler, dergiler, şirketler, konular, dostluklar, bağlantılar geliştiriyorlar... benim tahminlerimin çok ötesinde. Şubat 2000 konferansı için büyük fikirlerim var. Genel gidişata uyarsa, çok daha güçlü ve geniş kapsamlı olacak.

TED MED konferansını yaratmanın nedeni bu mu?

Tıp dünyasının da bilgi mimarlığına ihtiyacı var. Sağlıkla ilgili bilgileri anlamanın önemi ve gücü, maliyeti daha düşük ve kaliteli hizmetin verilmesinde etkili. Daha iyi hastalar ve doktorlar yaratıyor! Kimse bu dilime bakmış değil. Gayri safi milli hasılanın %10'u olan bir endüstrinin bilgi mimarlığı dilimi. Bunu umursayan veya düşünen çok az sayıda grafik tasarımcı var.

Teknoloji, Eğlence, Tasarım (Technology Entertainment Design); bu güçler nasıl bir etkileşim içindeler?

'Eğitim' yerine 'eğlence' kelimesinin seçilmiş olması çok önemli. Birçok insan 'eğitim'in daha fazla sorumluluk içerdiğini düşünüyor. Bence en sorumsuz kelime; bir sürü eğitim kurumu bizde korkunç anılar bıraktı. 'Eğlence'; çünkü öğrenmemize olanak tanıyan, eğlenceli biçime girmiş bilgi. Ayrıca 'eğlence' kötü bir kelime değil. Stand-up'lardan bahsetmiyorum; ama söylemeden edemeyeceğim; politika hakkındaki bazı fikirlerimi komedyenlerden aldım. En basit tanımıyla; uygun teknolojiyi kullanarak, eğlenceli bir biçimde bilginin tasarlanması.

O zaman E harfini çıkartırsak T ve D olmaz mı?

Bugünün iletişim ortamında teknoloji yaratmak için eğlenceye ve tasarıma ihtiyaç var. Tasarım bir bilime mi dönüşüyor? Hayır. Sadece daha sistematik. Daha düşünceli. Ama bana göre psikoloji de bir bilim değil.

Bundan sonra TED fikrini nasıl geliştirmen gerektiğini düşünüyorsun?

Şubat 2000'de 'anlamayı kutlama' fikrimi halkla paylaşacağım. Ondan sonrasını bilmiyorum.

Peki, biz halk bunu mu istiyoruz?

Umurumda değil. Ben istiyorum. İşinizi başkalarının bakış açılarına göre değerlendirmeye başladığınız an, değerlendirme yapamazsınız. Ben değerlendirmelerimi kendi bilmek istediklerim ve anlama kabiliyetim üzerine yaparım. Masumiyetimi ve becerimi salağın teki olmama borçluyum.

Richard Saul Wurman ile Sohbet

www.foxnews.com

Richard Saul Wurman bir bilgi mimarı ve 1984'te kurduğu TED'in yönetim kurulu başkanı. Her şubat ayı, Wurman tasarım ve teknoloji dünyasının en parlak beyinlerini bir araya getiriyor. Bugüne kadar TED'e katılanlar arasında Bill Gates ve Oliver Stone gibi isimler var. Wurman, aralarında en çok satan kitaplar listesine giren "Bilgi Korkusu" (Information Anxiety)'nin bulunduğu 65'e yakın kitabın yazarı. 1981'de Accesspress'i kurdu, 20'ye yakın Access seyahat rehberi yayınladı. Son projesi ise "Amerika'yı Anlama Atlası".

Hayatının tutkusunun bilgiyi anlaşılır yapmak olduğunu söylüyorsun. Sence bilgi niye bu kadar anlaşılmaz?

Çünkü anlamak çok zor bir şey. Bir şeyi anlamak, İncil'de söz edildiği gibi anlamak veya 12 yaşında bir çocuğa, annenize bir şey anlatıp, anlamalarını sağlamak bir mucize değil. Ama başarması çok zor bir şey. Çünkü eğitim sistemimiz anlama sistemimize göre düzenlenmemiş. Ezberlemek üzerine kurulu. Birçok insan için okul ilgilenmedikleri bilgileri ezberleyip, testlerde yazıp, sonra da unutmaktan ibaret. Ve bunun anlamayla hiçbir ilgisi yok. Diyelim ki sana bir hektarın ne kadar büyük olduğunu sordum. İlkokul bilgilerinden hatırlıyorsan belki 10.000 metrekare olduğunu söylersin. Ama hâlâ bir hektarın büyüklüğünü bir başkasına anlatamazsın. Ben bilginin bir insandan başka bir insana anlatılabilmesiyle ilgileniyorum. Çok basit alanlarda bile anlamak, anlaşılacak, çok az rastlanan bir şey.

Belki de anlamak çok az görülen bir şey; çünkü birçok insan, özellikle de gazeteciler, birçok konu üzerinde uzman olduklarını iddia ediyorlar.

Bence siz hiçbir şey üzerinde uzman falan değilsiniz. Bir konu üzerinde uzman olmak o konuyu başka birine anlatabilecek kadar bilmektir. Örneğin 1988 Nobel Fizik Ödülü sahibi Leon Lederman veya Jonas Salk... Bu insanlar çok karışık bilgileri, senin benim bile anlayabileceğimiz kadar basit bir şekilde anlatabiliyorlar. Bu da konularını ne kadar iyi anladıklarını gösteriyor. Hepimizin hayatında anlaşılmaz kelimeler kullanan bir hocamız olmuştur. Hepimiz böyle hocalara bakar, "Herhalde zeki olmalı; ama söylediklerinden hiçbir şey anlamıyorum." derdik.

Gelecekte verilerin çoğalmasıyla bilgi daha da anlaşılmaz olacak mı?

Bazı şeyleri birbirinden ayırmak gerekir. Bilgi dediğimiz birçok şey aslında sadece veri. Hiçbir şeye bağlı değil. Birçok insan bunu bilgi zannediyor. Bilgi kelimesine bakarsanız, kelimenin yarısından çoğu bilmek ile ilgili. Bilgi. Ama bilgi dediğimiz çoğu şey bize bir şey öğretmiyor ki, bir şeyler bilmemizi sağlamıyor ki. Veri

“Bilgi korkusu” nedir?

Biri, adını bile duymadığın bir kitap veya filmde bahsettiği zaman, biliyormuş gibi başını sallamak...

Bilgisayar veya videonun bütün işlevlerini bilmediğin için bunalıma girmek...

Ne kadar çalışsan da, etrafında olup biten her şeyi takip edememe duygusu...

Borsa endeksi 500 puan düştü diye paniklemek... Bunun ne anlama geldiğini bilmediğin halde...

“Bilmiyorum” demekten çekinmek...

akışında bir çoğalma olacak mı? Evet olacak. Daha hızlı veri akışı olacak mı? Evet. Peki daha çok veri daha anlaşılır hale gelecek mi? Belki biraz daha çok. Çünkü sonunda bazıları, işi bilgiyi anlaşılır hale getirmek olan bir insana ihtiyaç duyduklarını fark ettiler. Zeki bir tasarımcıyla iyi bir yazar böyle bir görevin altından kalkabilir. Bunu yapabilenler kendilerine bilgi mimarı diyorlar. Bu işte çok para var. Açık bir ihtiyaç ve para işin içine girince, insanlar gerçekten iş yapmaya başlıyor. Bence bilgi mimarlığı kariyer yapılabilecek çok önemli bir alan. Önümüzdeki 10-15 yılda da çok gelişecek.

Hızlı veri akışını sağlayan bilimadamları, bu verileri insanların anlayacağı hale getirecek birisine ihtiyaç duyacaklar. Süzüp, insan beyninin anlayacağı şekle sokması için.

65 kitap yazdın. Hepsini de senin anlamayla bir sorunun olmasıyla ilgili. En çok satan kitabın olan Bilgi Korkusu'nun ana konsepti neydi?

Kitabın adı her şeyi anlatıyordu. Korkuyordum, ben hiçbir şey anlamazken yan masada oturan arkadaşımın her şeyi anladığını düşünüyordum. Sonra etrafımdakileri anlayamama nedenini buldum. Sorun bende değildi. Hiçbir şey anlaşılır değildi. Bunun için de bir endişe duymama gerek yoktu. Kitap da kendimle uzun bir konuşmadan ibaret. Bilgi üzerine yaptığım incelemeleri anlatıyor. Bir şey farkettim: İlkokula gittiğinizde ilk altı yıl sadece alfabe ve birkaç sosyal davranış öğreniyorsunuz. Bilgiyi anlaşılır hale getirmek için alfabe dışında, üstelik alfabeden daha doğal 4 farklı yol daha olduğunu hiç öğrenmedik. Beynimize 5 filtre koyunca, bilgiyi farklı filtrelerden geçirince, aslında çok daha fazla şey öğreniyorsunuz. Bunu bize kimse öğretmedi. Sonra fark ettim ki, bilginin yaratıcı bir şekilde derlenmesi, yeni bilgilerin doğmasını sağlıyor. Size yeni yollar açıyor. Ben seyahat, uzay, uzam ilişkileriyle hep çok ilgilenmişimdir. Şehirleri anlamak konusunda 20'nin üzerinde kitap yazdım. Bence şehir, insanoğlunun en önemli ve en karmaşık buluşlarından biri.

Bilgi fazlalığı diye bir şey var mı?

Hayır, bilgi fazlalığı diye bir şey yoktur.

Ne demek istiyorsun?

Önümüze konulan anlayamadığımız şeyler bir fazlalık yaratabilir. Ama anlaşılabilir bilginin bir fazlalık yaratacağına inanmıyorum.

Yani internetle seçeneklerimizin artmış olması, anlaşılabilir fikirlerin azalmasına mı yol açacak?

Hayır sanmıyorum. Şimdi kendini ifade etmenin birçok yolu var. Çok garip bir dönemdeyiz. İnsanlar bilgisayarların, internetin çok karmaşık şeyler olduğunu düşünüyor. Aslında işin daha çok başındayız, çok ilkel bir dönemdeyiz. 5 yıl sonra insanların neye karmaşık dediklerine bakıp güleceğiz. 10 yıl sonra belki interneti fark etmeyeceğiz bile. Çok erken bir dönemdeyiz. Çamurla yazmak gibi. Çok ilkel bir dönemde olduğumuz, çok karmaşık gibi gösterilerek saklanıyor. Sonra da iyi çalışmadığından yakınıyoruz. Tabii ki iyi çalışmıyor; çünkü kimse daha nasıl çalışacağını bilmiyor. Bilgisayarı insana, konuşmaya, haberleşmeye yaklaştırmamız gerekiyor.

Konuşmayı dondurabilmeliyiz. Mimarlığın bence en güzel tarifi dondurulmuş müziktir. Aynı şekilde bilgi mimarlığının en güzel anlatımı da dondurulmuş konuşma.

Richard Saul Wurman: Teknoloji, Eğlence, Tasarım

Frontwheeldrive

Mark Wieman

Birçok internet şirketinde bilgi mimarlarına büyük talep var. 1976'da Bilgi Mimarlığı terimini bulduğun zaman yeni medyanın bu talepte böyle bir etkisi olabileceğini düşünmüş müydün?

Bilgi Mimarlığı terimini ilk bulduğumda Philadelphia'da AIA Kongresi'nde başkandım. 1976 yılıydı. Kongreye bir isim vermeye karar verdim. Böylece Bilgi Mimarlığı doğdu. Kendime de Bilgi Mimarı demeye başladım. Bana çok mantıklı geldi: Ortalıkta kimsenin bir şey anlamadığı bir sürü bilgi var. Ben de bir sürü şeyi anlamıyordum. Kendimi model alarak bu terimin bir gecede yerleşeceğini sandım. Tabii, öyle olmadı. Çok şaşırmıştım. Ama şimdi, özellikle son bir yıl içinde kendine bilgi mimarı diyen çok kişi var. Şimdi de o kadar çabuk yaygınlaşmaya başladı ki bir kere daha şaşırmış durumdayım. İnsanlar kartlarına bilgi mimarı diye yazdırtıyorlar, web sayfalarında kullanıyorlar. Tabii kimse nereden geldiğini bilmiyor. Bence, bilgi mimarı bugüne ait, insanların kendilerini özdeşleştirebildikleri bir terim. Daha önce de düşündüğüm gibi önemli bir boşluğu dolduruyor. Ama iki önemli noktada yanlışım: Birincisi, bilgi mimarlığı terimini ilk ortaya attığımda kimse ilgilenmedi, kimse terimi kullanmaya başlamadı. İkincisi de bir kere tutulunca, her şey çok hızlı oldu.

Bilgi tasarımcısı Edward Tufte basılı işlerle karşılaştırıldığında bilgisayar ekranında sınırlı bilgi verilebileceğini söylüyor. O deli mi? Yoksa teknolojiyi, anlayışımızı geliştirecek şekilde kullanmıyor muyuz?

Ona katılmıyorum. Ve o olduğu için katılmıyorum. Tamam, kitapları çok güzel. Ama analitik bir tarihçinin kitapları onlar. O bir bilgi mimarı değil. En ufak bir tasarım bilgisi yok. Gelecekte de neler olacağını bilmiyor. Bilgi tasarımının tarihini çok güzel bir şekilde çıkarmış, analizini yapmış. Ama gelecek hakkında yaratıcı fikirleri yok. Yakın bir gelecekte internette inanılmaz şeyler olacağını göremiyor. Şu anda biraz yolumuzu şaşırmış mı duruyoruz? Evet öyleyiz. Sinema da ilk çıktığında böyleydi. İlk başta eski şeyler üzerine dayandırmak istediler. Tiyatroları filme aldılar. Biz de şu an bir monitöre diyagramlar koyuyoruz. Bilginin dinamiğini doğru bir biçimde kullanmıyoruz. Yapabildiğimizi göstermek için döndürmeler, hareketlendirmeler yapıyoruz, hava atıyoruz. Herkes aynı tatlı, küçük programa övgüler yağıdırıyor. Bu hava atma döneminden çok yakında çıkacağız. Her şeyi net ve anlaşılır bir biçimde göstermeye başlayacağız. İnterneti olması gerektiği gibi kullanmaya başlayacağız. Teknolojinin hızlanmasıyla beraber, ne gördüğünle nasıl gördüğün arasındaki ilişki tamamıyla değişiyor. Bence Edward Tufte ileriye değil, geriye bakan biri.

İşin hobinin bir uzantısı olarak görüyorsun. Bunu biraz açar mısın?

"İş" tanım olarak olumsuz anlamlar içeren bir kelime. Sevmediğin bir şey yapıyorsan ona iş dersin. Yol kazanların yaptığı şey bir iştir. Çalışırsın, çalışırsın, çalışırsın ki tatil alabilesin. Yani iş ve tatil karşıt anlamlı birer kelime haline gelir. Bunun tam tersi düşünce de işe eğlence olarak bakmaktır. Bir tasarımcı olarak bence en büyük problem hayatını tasarlamakta. Eğer buna hobi denirse ve bu da benim hobimse, o zaman benim işim hobilerim ve yapmak istediğim şeylerin bir karışımı. Bu da hayatını tasarlamamanın bir parçası.

TED konferansların çok ünlenmiş durumda. Bunu nasıl açıklıyorsun?

TED başarılı oldu, çünkü statik değil. 10 konuşmacı, 14 hoparlörün olduğu, IBM sponsorluğunda bedava öğle yemeği ve kurabiyeler olan bir konferans değil. Ben ilginç bulduğum şeylerin bir yansıması olsun istedim. Hipernormal olduğumu yansıtmak istiyorum. Herkesten daha normal bir insan olduğuma göre, bana ilginç gelen seyircilere de ilginç gelecektir. Onları ne ilgilendirir diye düşünmüyorum. Bir kişilik bir komite gibi çalışarak bana ne enteresan geliyor, ona bakıyorum. Yıllar önce TED'e ilk başladığımda en son teknoloji ürünü oyuncaklarla gittikçe daha az ilgilenmeye başladım. Gittikçe hızlanan, küçülen tatlı araç gereçler beni artık ilgilendirmiyordu. Hâlâ o alana ilgim var; ama "Niye bütün bunları yapıyoruz?" deyince herkesin ilgisini çekebiliyorsunuz. En son teknolojiyi değil, en iyi nasıl anlatırız diye araştırıyoruz. Bu da 1984'te konferansın açılış konuşmasını yaparken John Naisbitt'in söylediği ilk şeydi. İnsanlar konferanslara daha az gitmek ihtiyacı duydukça, gerçek insanlarla, gerçek ilişkiler kurabilecekler.

Bilim, anlama ve bilgi arasındaki ilişkiye bakacaklar. Konferans da daha çok anlamayla ilgili. İnsan da bundan ibaret zaten, anlama. Bilgi, anlama üzerine olduğu sürece, hep taze, yeni bir şey olacak. Teknoloji, eğlence ve tasarım üzerine olduğu sürece bilgi hep ilgi çekecek. Ve bu da beni şaşırtmayacak. Bunu yapmaya sonsuza kadar devam edeceğim anlamına gelmiyor tabii. Sadece bu yeni teknolojileri gösterip "Bana bak, bana bak!" demekten daha iyi.

TEDX Şubat 2000'i ve 66. kitabın olan "Amerika'yı Anlama Atlası"nı biraz anlatır mısın?

Aslında kitabın adı sadece "Anlamak" olacaktı. İçinde 350 sayfa dolusu harita, çizelge veya işe yarayan diğer şeyler var. Çok kolayca anlaşılabilen, Amerika'da bulabileceğim en iyi bilgi mimarları tarafından hazırlanan bir kitap. Sorduğum 300 soruya cevap veriyorlar;

TED'de araştırdığımız 300 cevap. Bunları daha basit bir hale getirmeye çalıştık. Çoğunun altında şekiller, çizelgeler var. Bunlar web sitemizde de var. Ama site kitabın aynısı değil. Kitaptan ayrı bir site gibi hazırlandı. R/GA Stüdyoları'ndan Bob Greenberg, Intel'den Ciaran Doyle, Microsoft'tan Curtis Wong ve benim tarafından hazırlandı. Bana göre bu, bilgi mimarlığı konusunda bir dönüm noktası. Ama nedense, neredeyse Amerika'daki tüm bilgi tasarımı organizasyonları ve çeşitli tasarım grupları biz yokmuşuz gibi davranıyorlar. Bugüne kadarki en büyük bilgi mimarları grubu konferanstaydı. Kitap üstünde çalışan herkes küçük sunumlar ve workshop'lar yaptı.

Yeni iş veya projelerinden söz etmek ister misin?

En yeni projem TOP, ilk defa burada açıklıyorum; 2 aylık bir yayınevi. Ortak bir proje. %50'si benim. Ben başkan ve yaratıcı yönetmenim. Diğer %50'si ise Amerika'nın ikinci büyük sağlık sigorta şirketleri grubu olan United HealthCare Out of Minnesota'ya ait. Ovarations adında bir alt kuruluşları var. TOP da Ovarations yayıncılıktan geliyor. Basılı ve elektronik medyada önümüzdeki 5 yıl içinde 50'ye yakın kitap ve çeşitli konularda web siteleri üreteceğiz. Finans konularından Alzheimer ve kalp hastalıklarına kadar çeşitli konularda, 50 yaşının üzerindeki için. Yani hayatlarının ikinci yarısını yaşayanlar için. İşte benim yeni hobim bu.